

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КІРОВОГРАДСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО»

До глибин пам'яті

Збірка робіт учасників Всеукраїнського конкурсу учнівської
творчості, присвяченого Шевченківським дням

Друкується за рішенням науково-методичної ради комунального закладу
«Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
імені Василя Сухомлинського»

Кіровоград
2014

І.А. Маранська, Г.В. Мінич. До глибин пам'яті. Збірка робіт учасників Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості, присвяченого Шевченківським дням. – Кіровоград: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2014. – 44 с.

У збірці представлено роботи учнів загальноосвітніх навчальних закладів Кіровоградської області, переможців Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості, присвяченого Шевченківським дням. У своїх творах учні розмірковують про історичну долю України і щиро вболівають за її майбутнє, трансформують ідеали Великого Кобзаря у сучасний світ.

Запропоновані матеріали розраховані на широке коло читачів. Творчі роботи можуть бути використані як основа для створення своїх варіантів творів.

Рецензенти:

О.М. Вікторіна – старший викладач кафедри теорії і методики середньої освіти КЗ «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського», кандидат філологічних наук;

О.В. Ревнивцева – завідувач науково-методичної лабораторії гуманітарно-естетичних дисциплін КЗ «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського».

Відповідальна за випуск – Корецька Л.В.

ЗМІСТ

Передмова	4
Роботи учасників Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості, присвяченого Шевченківським дням «Ідея соборності: творчість Тараса Шевченка; народ, суспільство, держава, родина. Минуле, сучасне, майбутнє» (2011/2012 навчальний рік)	5
<i>Валента Юлія, О рідна мово, українське слово...., Додому, Помолюся, Дорога, Ода мистецтву, Муза, Крим, Біжить, сміється осінь</i>	5
<i>Яковенко Анна, Остання муза поета</i>	9
<i>Олефіренко Ольга, Світ Шевченка</i>	12
<i>Рідній землі</i>	16
<i>Кропліс Вікторія, Букет Кобзарю</i>	17
Роботи учасників Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості, присвяченого Шевченківським дням «Ідея соборності: творчість Тараса Шевченка; народ, суспільство, держава, родина. Минуле, сучасне, майбутнє» (2012/2013 навчальний рік)	19
<i>Усачова Вікторія, Золоті Тарасові слова</i>	19
<i>Гоменюк Вікторія, Зі сльозами на очах</i>	21
<i>Сичова Яна, Стусові візії Шевченка</i>	23
<i>Четвертак Дарина, З першої хвилини життя</i>	25
<i>Послухай музику дощу</i>	27
<i>Козова Дар'я, Я – українка. До глибини родоводу</i>	28
Роботи учасників Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості, присвяченого Шевченківським дням «Україна. Як і великий наш Кобзар,- вічні» (2013/2014 навчальний рік)	33
<i>Таборанський Володимир, Урок відданості й зради</i>	33
<i>Усачова Вікторія, Поетичний вінок Т. Шевченкові</i>	34
<i>Царенко Олена, Розмова на відстані серця</i>	36
<i>Дерев'янка Юлія, Згасла зірка</i>	38
<i>Четвертак Дарина, До глибин пам'яті</i>	41

Передмова

*Талант — то крапля здібностей
і море праці...*

Григір Тютюнник

Реалізація потенціалу філологічно обдарованих учнів є актуальним завданням сучасної освіти, яке визначає основні напрями роботи з такою категорією школярів. Головна мета цієї діяльності – упровадження ефективних методичних засобів та технологій пошуку, навчання, виховання: самовдосконалення обдарованих дітей.

Філологічні змагання різних рівнів сприяють формуванню глибоко захоплених своєю справою людей, у яких з'являються шанси досягати успіхів на науковому, громадському, діловому рівнях. Це перші гарті перемогами і поразками, це можливість збагатити знання, з якими університетська освіта якийсь час буде здаватися мало не забавою. Це плекання особливого сорту людини, яка вміє мислити, працювати й вірити в себе.

Для виявлення літературних та художніх здібностей у школярів і заохочення до подальшої творчості започатковано Всеукраїнський конкурс учнівської творчості, присвячений Шевченківським дням.

Переможцями IV (Всеукраїнського) етапу в 2011/2012 н.р. стала Кропліс Вікторія, учениця 11 класу комунального закладу «Навчально-виховне об'єднання – «Спеціалізований загальноосвітній навчальний заклад I ступеня «Гармонія» - гімназія імені Тараса Шевченка – центр позашкільного виховання «Контакт» Кіровоградської міської ради Кіровоградської області», учитель Рожанчук Інна Валентинівна. 2012/2013 н.р. Четвертак Дарина, учениця 10 класу Кіровоградського обласного навчально-виховного комплексу (гімназія-інтернат – школа мистецтв), учитель Павленко Вікторія Володимирівна, у 2013/2014 н.р. Дерев'янка Юлія, учениця 10 класу Златопільської гімназії м. Новомиргорода Новомиргородської районної ради, учитель Киливник Тетяна Іванівна.

Така кількість перемог обумовлена створенням позитивної мотивації, якісною підготовкою учнів.

Рік у рік ми відстежуємо появу нових талановитих учнів, адже роботи переможців вражають свіжістю думки й почуття, добрим володінням програмними знаннями і часто виявляють знання учнів, що виходять за межі програми. Певна річ, не всі учасники конкурсів стануть професіоналами в області філологічної науки, але така робота сприятиме розвитку загальнокультурної, соціальної, комунікативної компетентностей, учні на все життя збережуть любов до художнього слова.

Роботи переможців мовно-літературних конкурсів вселяють у нас певність, що майбутнє, яке творитиметься такими людьми, буде якісно відмінним від сьогоднішнього дня, а життя ставатиме все кращим і кращим.

І.А.Маранська, Г.В.Мінич,
методисти науково-методичної лабораторії
гуманітарно-естетичних дисциплін

Роботи
учасників Всеукраїнського конкурсу
учнівської творчості, присвяченого Шевченківським дням,
«Ідея соборності: творчість Тараса Шевченка;
народ, суспільство, держава, родина.
Минуле, сучасне, майбутнє»
(2011/2012 навчальний рік)

Валента Юлія,
учениця 8 класу Кіровоградського
обласного навчально-виховного комплексу
(гімназія-інтернат-школа мистецтв)

О рідна мово, українське слово...

О рідна мово, українське слово,
Ти – промінь світла у душі моїй.
Цвітеш та розквітаєш калиново
В країні барвінкових мрій.
Чи не покинуто тебе, чи не забуто
Твій солов'їний та казковий спів?
Чи на сучасному хресті розкуто
душі кобзарської наспів?
Так, предки наші визволяли мову
З кайдан чужинців. Полонений птах,
Безкрилий, він знайшов дорогу,
Зневірений, побрів по всіх світах.
Думки його не покидали душу,
І смуток той безстрашне серце брав.
«Та в край свій рідний я полинуть мушу,
В край світлих, веселкових барв!»
І полетів, розпрямилися крила,
Пройняв його свободи, волі дух.
Із уст пташиних мова забриніла -
Осяяв небо сонця круг.
О рідна мово! Твоє срібне слово -
Колиска материнська і любов.
Ти - золоті степи, ти - шепіт у діброві.
За тебе і не жаль пролити кров.
Моя ти радість і моя журба,
Моя відрада і мої страждання.
Допоки будеш ти жива,
Поезія – моє призначення!

Додому

Куди ведуть усі шляхи, усі стежки й дороги?
До найріднішої землі, де батьківські пороги.
Та час летить, і ми йдемо шукати власну долю.
Які б скарби ви не знайшли,
Вертайтеся додому!
Там мати й тато, сумуючи, ходять,
Там солов'ї в садочку трелі виводять.
Там запах хліба, трав, борщу.
Город, ніби розцвів після дощу.
Там тихо й сонно бродить в хаті Мурка,
В дворі із виводком гуляє сива курка.
І все таке близьке, таке знайоме,
Що при розлуці навіть серце стоне.
Та ще чимдуж захоче воно нити,
Коли майне: «А час не зупинити».
І правда, люди мудрі кажуть:
«Що маєш – не цінуєш,
жалкуєш, як загубиш».
Тож не шкодуйте сили й змоги,
Та приїжджайте з радістю до рідного порога.

Помолюся

Помолюся я до Бога, стану на коліна.
Помолюся я до Бога, хоч іще дитина.
І попрошу, поблагаю щастя для родини,
Для всієї дорогої неньки України.
Для матусі й тата братика малого.
Для садків і ланів дощика дзвінкого.

Щоб кожне малятко у сім'ї жило,
Щоб у людях в серці лиш добро цвіло.
Щоб не існувало сварок та війни,
А дзвенів на вулиці голос дітвори.

Щоб піднялась Україна, щасливою стала,
Щоб лиш пісня життєдайна усюди лунала.
Помолюся я до Бога, стану на коліна,
Щоб сім'я була українська дружна та єдина!

Дорога

Ще тільки світає, мотор вже шумить.
По сірій дорозі машина летить.
І йде автосмуга вперед, аж за гай.
Де лине рожевий, гладкий небокрай.

І пусто, і тихо, мотор лиш шумить.
По сірій дорозі машина летить.
Дорога без краю веде нас туди,
Де ждуть відкриття, де нове навкруги.

Тут замки й фортеці,
І гори, й моря – це все дивовижна Україна моя.
І знову в дорогу, мотор вже шумить.
Довідатись нове, ну, дуже кортить!

Ода мистецтву

Пишу і мрію, і думки збираю
Під передзвоном білосніжних хмар.
Душею лину аж до небокраю,
Де сонця золотий стожар.

Там Музи всі в одежах срібних ходять,
Там тихо, спокій, ніжність та краса.
Туди лиш обраних людей приводять.
Там творяться дива та чудеса.

Усі віки – з Гомера й до Шекспіра -
Оспівують, змальовують і славлять.
Той дар, що посланий богами, людям.

Мистецтво! Славнозвісний корифей.
Дарує він і гордість, і печаль,
І до людини змученої жаль,
І розум, й силу, й слово-меч,
І тяжку ношу забирає з плеч.

Це подих миті, плин тисячоліть.
Сяга мистецтво божих верховіть!

Муза

Вже вечір. Осінь. Чистий аркуш
перед очима мерехтить,
А за вікном граційно й плавно
Десь юна муза вже летить.
І я мовчу, щоб не сполохать
Її прекрасний спів думок.
Чекаю, захопивши подих,
Натхнення, радості струмок.
Махнула золотим волоссям -
І на папері вже рядок,
Так, ніби серце відчуває
Повітря чистого ковток.
І грають спритно чорні хвильки -
Слова, неначе кораблі,
Невпинно просяться на волю,
Летять, немов ті журавлі.
А Муза в них за капітана
Вже чистий прокладає путь.
Працює важко, безустанно,
Думок шукає повну суть.
І я прошу її: «Не йди!
Побудь ще трохи, ти потрібна!
Не обминуть мені обіди,
Якщо покинеш мене, рідна!»
Та ось ковток... і ще ковток...
Я п`ю пожадливо, неспинно.
Та ось ривок... і ще ривок...
І вірш летить уже неспинно.
О юна Музо, дар богів!
Молю тебе і прославляю!
Я збережу для поколінь
Усе, що вмію і що знаю!

Крим

Є місце у світі – спражнісінький рай! -
Де гори величні, легенд водограй.
Де котиться, піниться хвилею море,
Де забувається будь-яке горе.
Де сонечко ніжить, як мед виноград,
Де навколо тебе цвіте буйний сад.
Де міфи чарують й казки овивають,
Де з хлібом і сіллю гостей зустрічають.

Це місце чарівне – епоха й віки.
Куток мальовничий – півострів чудес -
Від Бога українцям дарунок з небес.

Біжить, сміється осінь...

Біжить, сміється осінь золотиста
В червоному, багряному намисті.
Не обминає ні села, ні міста
І розкидає листячка барвисті.

Осіннє сонце світить нам здаля
Й ласкаво, ніжно в щічки пригріва.
І тихо, й сумно ходить листопад,
Уже убрався в яблука червоні сад.

Лепече вітер, крики журавля,
На повні груди дихає земля.
Нема нікого, тиша звідусіль;
З'явився іній, наче біла сіль.

За небокраєм – літо і тепло,
І близько десь зимою загуло.
А на душі лиш спокій та печаль,
Бо вже тепло пішло, на жаль, на жаль...

Яковенко Анна,
учениця 8 класу Семенастівської
загальноосвітньої школи І-ІІ ступенів
Новоукраїнської районої ради
Кіровоградської області

Остання муза поета

Біля дерева стояла дівчина. Вітер розвівав її кучеряве волосся у різні боки. Ніжні білі руки, мов два лебеді, виконували якісь рухи. Почувши кроки, вона граціозно пішла до будинку.

Тарасові перехопило подих. Юне створіння збентежило душу.

Дівчина підійшла до криниці, заглянула у неї. Певно, милувалася своєю вродою.

Невисока на зріст, проте струнка, вона нагадувала фею. Поет замилувався. Згадалася мрія про свою хатину над Дніпром, дружину та діточок. Може, саме тут блукає його щастя. Ровесники давно мають сім'ї, тільки він самісінький у цьому великому світі.

Стало легше на душі, захотілося знову складати рими у вірш. Так, щоб брало за живе.

А дівчина набрала води, опустила коромисло на плечі і тихо заспівала. Не було у тій пісні журби, юність безтурботна і радісна пробивалася через слова, як паросток.

Зачарований Шевченко слухає кожен звук, боїться пропустити бодай один. У незнайомки чарівний голос. Вона витягує найвищі ноти і крає серце вже немолодого поета.

– Хто ти? Який вітер заніс тебе у цей сад?

Дівчина оглянулася. На її обличчі промайнула тінь здивування. Помітила, що за нею слідкують. Зупинилася.

– Ви до пані Олександри? Так їх немає дома. Поїхали до Петербурга.

Говорила, наче співала. У Тараса відняло мову. Стояв і дивився. Засліплений, замріяний.

– Як звати тебе, дівчино?

– Ликера.

У глибині душі народжувалися слова, щоб потім лягти на папір. Про дівочу красу, про життя на землі. Про незагоєну мрію свою – знайти милу серцю дружину.

– Краса у вас тут. Птахи співають, листя шелестить.

– Так, у нас гарно. Пані Олександра говорить, що у нас найчарівніший куточок на землі.

– Тобі тут подобається?

– Подобається. Хоч у Петербурзі цікавіше. Там скільки всього!

Поет задивлявся у дівочі очі. Вабила його дівоча простота і наївність. Хотілося слухати і слухати.

– Розкажи про себе.

– Та немає що розказувати. Наймичка я.

У серце закрадається надія. Нарешті доля поєднала його з простою селянською дівчиною. Приготувала їм цю зустріч.

Ще довго говорили вони. Тарас розповідав про красу рідного краю, чарівну українську природу, а дівчина здебільшого слухала та кивала головою. Вже й вечір почав закрадатися, тихенько загонив сонце до свого схову. Повернулася пані Олександра. Дуже зраділа, побачивши гостя.

– Давно Ви у нас не були.

– Шукав по світу дивного скарбу, а він у вас. Тримаєте під сімома замками?

– Ви про що?

– Дівчину побачив у вас. Справжня україночка. Припала до душі.

У жінки здивовані очі. Вона перебирає в умі всіх дівчат і не може відгадати, кого саме уподобав поет.

– Ликерою звати.

Сплеснула у долоні. Обличчя занепокоїлося.

– Не пара вона вам, не пара!

– Це ж чому?

– Розповім усе, і добре, і погане. На жаль, поганого значно більше. А далі вирішуйте самі.

– Причина в тому, що вона наймичка?

– Що ви? Що ви? – замахала руками. Дівчина лінива і неохайна, ласа на гроші.

– У неї обличчя янгола. Не вірю.

Тарасу було прикро. Хотів почути гарні слова, заспокоїти власну душу. Вийшов на подвір'я. Холодний вітер неприємно лоскотнув за спину. Пішов швидше. Туди, де місяць вигинався рогом, та де ще недавно лунала чарівна пісня молодої дівчини. Стало тепло. Ні, він не повірить поганим словам, нікому не повірить. Приведе у свою хату молоду дружину, народять вони діток, посадять садок.

Спати ліг пізно. Усе думав. Уявляв сімейне життя своє і радів. Що закінчиться самотність, яка згонить із світу.

Наступного дня і освідчився. Та не побачив в очах любих радості. Холодно сприйняла все дівчина. Проте не відмовила.

Не слухав нікого поет. Дуже вже виболіло його серце, знудьгувалося від самотності. Вірив, що разом щасливими будуть. Будував плани. І творив. Вкладав у кожен рядок щире почуття.

Щебетав соловейко. Голосно витьохкував, наповнюючи сад звуками. Ніч була зоряна і спокійна. Тримав у своїй руці руку коханої, відчував її тепло. Забулося все, тяжка неволя, солдатська муштра. Ніби потрапив у рай. Серце голосно билосся у грудях.

– Я ніколи не скривджу тебе.

– Я знаю.

Посміхнулася. Очі ніби зібрали всі скарби світу. При місячному сяйві обличчя видавалося надзвичайно вродливим.

– Моя ти пташко! Мій янголе любий!

Не відповіла нічого. Мовчки дивилася на небесну блакить.

– Зорі рахуєш?

– Хіба їх можна порахувати?

– Їх скільки, скільки і людських доль.

– Скажете таке.

– Не віриш?

Засміялася. Дзвінкий сміх потішив. Пригорнув міцніше до себе.

– Найяскравіша зірочка – ти. Десь загубилася у нічному небі. А я тебе відшукав.

– Говорите загадками. Я – проста дівчина.

– Найму тобі учителів. Будеш учитися.

Незадоволено скривила носика. Нахмурилася. Наче з туманом злилася.

– Не гнівайся, серце моє! Люблю, коли ти посміхаєшся.

Шевченко почувався щасливим. Бриніла музика, писалися вірші. Самі лягали на папір.

Неспокійно на серці було у пані Олександри. Ликера з наївним цинізмом зізналася їй, що не любить свого жениха, а йде за нього заміж тому, що він

багатий, а ще для того, щоб позлити подруг. Це було вже занадто. Чому ж Тарас нічого не помічає? Чому не дослухається до порад? Хіба ми йому бажаємо зла? Поети не помічають хибного, їм би мостити шлях до зірок. Тільки що на тому шляху. Колючі терни боляче ранять, на сонці з'являються темні плями. Поети мають здатність закохуватися, а потім починають творити з коханої свій ідеал.

Нареченій шили посаг. Готувалися до весілля. Уже Шевченко підшукував шматочок вільного ґрунту, щоб на ньому поставити свою хату. Летять листи до друзів. Радість панує на обличчі поета. Мрії збуваються!

Видно, не дається воно, особисте щастя, геніям світу цього.

Сумна музика розриває душу вщент. Кінець надіям! Кінець сподіванням! Важко дихати. Тарас повільно бреде по вулиці. Не помічає нікого. Під ногами шелестить листя, наче проситься глянути вниз. Йому байдуже.

А в голові народжуються слова:

...Бо й ти приснишся. І в малий
Райочок мій спідтиха тиха
Підкрадешся, наробиш лиха...
Запалиш рай мій самотний.

Через роки, у Каневі, біля могили поета стоїть жінка. Чорною хустиною покрита її голова. В очах журба і біль. Хто впізнає тепер Ликеру? Роки усіяли снігом її волосся, струнка колись постать зігнулася. Залишилася пам'ять. Про найвеличнішого із людей, що колись нестямно кохав її і мріяв про щасливе сімейне життя.

Не судилося.

Шукає вона у небі свою зірку. Ту, що колись подарував їй він.

Олефіренко Ольга,

учениця 9 класу НВК «Олександрійський
колегіум – спеціалізована школа»
Олександрійської міської ради
Кіровоградської області

Світ Шевченка

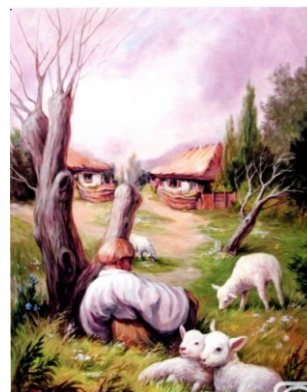
Шевченків світ – широкий, несяжний, загадковий...

Які думки роїлися в голові тринадцятирічного юнака, що пас ягнята за селом?..

Про що думав геній, якому доля готувала нові й нові випробування?..

Розгортаю «Кобзар». Увагу привертають рядки:

*Думи мої, думи мої,
Квіти мої, діти!*

Немає в Україні такої місцевості, яка б не рясніла квітами – немає жодного куточка людської душі, який би не був виплаканий віршами Великого Кобзаря:

*Прилітайте ж, мої любі,
Тихими речами
Привітаю вас, як діток,
І заплачу з вами.*

Розлітаються поетові думки по всій Україні, то вони завітали до дівочих сердець Мар'яни–черниці та Катерини, то полинули до Дніпра ревучого, а тут уже й степ широкодолий, де *«родилась, гарцювала козацькая воля»*.

Саме про вільну, нову, славу Україну мріяв Кобзар.

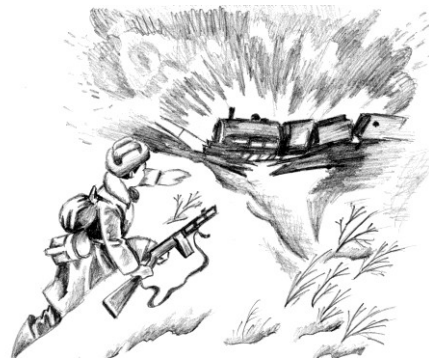
Чи здійснилися мрії великого поета, справжнього патріота української землі – Тараса Шевченка ?

.....
Енгельгардтів кріпак став велетнем у царстві людської культури! Хто ще зміг досягти таких висот? Хто зумів, вийшовши з низин суспільства, піднятися до вершин світового визнання? Чиї твори перекладені десятками мов світу? Чия книга одкровенень стала дороговказом і священною для багатьох родин? Про яку ще книгу Борис Олійник міг сказати як про «Біблію нашого народу»?

.....
Вкотре гортаю щоденник свого прадідуся.

«Перші дні війни... Ворог був сильний і досвідчений. Він вдерся на чужу землю, роззявляючи ненажерливу пашу. Дзижчали кулі, рвалися снаряди, було моторошно й страшно. Саме в такі тяжкі хвилини, коли я був на межі між життям і смертю, серце зігривав «Кобзар», що завжди був зі мною. І згадувалися слова улюбленого поета:

*Свою Україну любіть,
Любіть її... Во врем'я люте,
В останню тяжкую минуту
За неї Господа моліть.*

– Стережись, вороже! Ми на рідній землі! Нас не подолати! «Вогонь!» – наказав сам собі»...

Перегорнута остання сторінка щоденника – прожита часточка славного життя одного з багатьох синів України, але хвилювання не покидає мене. А ще й гордість за те, що саме завдяки палкому слову Великого Кобзаря залишився живим мій прадідусь, який посіяв зерна любові до рідного краю, до рідного слова в моїй душі, а тільки тому роду, у якому шануються традиції, пам'ять, не буде ніколи переводу.

.....
Чари Шевченкового слова торкаються кожної струни моєї душі, озиваються то болем, то смутком, то тихою радістю. Його провісницькі рядки – настанови, заповіді – як той смолокип, що освітлює шлях у майбутнє.

Тарас Шевченко для свідомості українця – не просто література: це наш всесвіт, підтвердження повноцінності всього народу, символ України, зв’язок із сучасністю. Уже не одне століття українці вслухаються у звучання таких дзвінких та вражаючих слів “Кобзаря”:

*Нема на світі України,
Немає другого Дніпра...*

І справді, ніде у світі не почувеш такої могутньої й такої чарівної водночас пісні, як в Україні.

*Реве та стогне Дніпр широкий,
Сердитий вітер завива,
Додолу верби гне високі,
Горами хвилю підійма.*

«Ех, розповім тобі таку бувальщину, – сказала одного вечора мені бабуся. – За морями глибокими, за горами високими розкинулась солов’їна країна. І правив тою країною король Музика. Щовесни наказував він своїм підлеглим:

– Пташки мої співучі! Летіть по всьому світу. Слухайте уважно, запам’ятовуйте пісні народів різних.

Один маленький та спритний соловейко залетів аж в Україну. Навкруги роздивився: ось люди з поля повертаються – втомилися. Прислухався:

– Ніби пісню чую.

А селом лине:

*Вийшли в поле косарі,
Косять ранком до зорі.*

Підлетів ближче соловейко, бачить, що у чоловіків обличчя втомлені та руки мозолисті, але хоч нелегка праця хліборобська, а пісню співають. Усміхаються чоловіки один одному:

– Де праця, там і пісня.

– З піснею дружити – ніколи не тужити.

Запам’ятав мелодію наш соловейко. Прилетів додому та й почав співати. Тьохкає та й тьохкає. Стомився, перепочив трохи.

– Таких пісень я ще не чув,- каже король Музика.

– Таких мелодій нам не доводилося співати, - зізналися інші солов’ї.

– Продовжуй, брате. Розкажи: де ти почув ці чарівні мотиви.

Розказав соловейко про свою подорож до дивної країни.

І солов’ї відтоді вирішили:

– Будемо своїх пташенят висиджувати в Україні. Нехай наші діти народжуються в співучій країні. Нехай з першого дня життя слухають найкращі у світі пісні.

Бо пісня народ єднає. Є пісня – є народ. Нема її, нема слова рідного – так і народу нема», - з гордістю закінчила розповідь бабуся.

.....
*Ну що б, здавалося, слова...
Слова та голос – більш нічого.
А серце б'ється – ожива,
Як їх почує!..*

Дійсно, заворожена чарівним словом бабусі, я поглядом перенеслася на небо – чисте, незоре. І полинула, як у тій чудовій пісні, думкою аж до сонця й зірок. Із висоти поглянула на землю - відкрився мені край, що радує серце.

.....
Красивий, незорий рідний край!

Беру фарби : сьогодні я володарка свого життя. Малюю зоряне небо, на якому кожен штрих відображає моє існування. На полотні цих переживань з'являються невеличкі цяточки – зірки, вони обов'язково засяють – я знаю! Людина не може жити, коли не має віри, коли не бачить кольорів веселки, не відчуває тонкого аромату весняної квітки, коли вона не має зв'язку з рідним краєм...

До 1991 року нас не було... Ні, існували завжди, але хтось хотів, щоб ми зникли, намагався придушити життя цілої нації - невмирущої, нездоланної. Комусь це було вигідно. З нами боролися, принижували, топтали нашу культуру, мораль, знищували мрії...

Я бачу свою невеличку зірочку серед тисяч інших. Нас майже 49 мільйонів! Це небагато, але ми - Всесвіт... Я, як художник власного життя, вважаю, що воно залежить від тих фарб, якими буду малювати. Та думаю, що для мого народу вже не існує темних кольорів, є лише світлі, життєстверджуючі.

Червоним золотом вписані імена велетнів духу і слова: Івана Вишенського, Григорія Сковороди, Тараса Шевченка, Лесі Українки, Івана Франка. Все частіше згадуємо:

І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
А буде син і буде мати,
І будуть люди на землі!

Твої мрії здійснилися, Тарасе! Твої нащадки таки виборили незалежність!

Рідній землі

Легко ступаю по високій степовій траві, навколо духмяно пахнуть квіти та розігріта сонцем земля. Ніжно торкаються ніг жовтоокі ромашки, схиляють голівки фіолетово-сині сокирки, білопінно колишеться деревій, а ген заблукав красень-мак і червоно пишається серед цієї зелені. Барви й звуки зливаються в одну ніжну мелодію, таємниче шурхотить трава, сюрчать коники, десь далеко подає голос зозуля, і те кування зачіпає потаємні струни душі. Слова сплітаються в поетичні рядки і стають ніжною мелодією вірша:

Рідна земле моя, – неповторна краса.

Як я можу тебе не любити?

Річка, степ, солов'ї, і краплиста роса,

Сонце, квіти, прозора блакить.

Ще й веселку дарують нам небеса,

І на світі так радісно жити.

Корінь людської снаги до життя, світла, знань пробивається саме з цілющих джерел рідного краю. Він же дає любов і щастя. Простую густою травною, вдихаю пахощі зела й тихо шепочу: «Бобринеччино, колиско мого роду, низький тобі уклін і шанування...»

Тільки тепер розумію, що один із найчарівніших куточків України не десь у горах, лісах, біля озер чи Чорного моря, а на рідній батьківській землі, де минає моє дитинство, де в розквітлому червоноголовому будякові заблукала легкокрила бабка, а бджола п'є росу з голубооких квіток волошки, де, напоєна вологою, роздаровує краплисті діаманти трава, де запаморочливо й духмяно пахнуть грона акації.

У природі Бобринеччини дивною мережею переплелися степи й сади, поля й зелені пасма лісосмуг. Лиш дві голубі стрічки оперізують різнобарв'я степу, а потім сплітаються воєдино – це Сугоклія й Бобринка.

Десь тут первісні люди пили цілющу джерельну воду, розпалювали ритуальні вогнища, кружляли у дивовижних танках. Чи не тому дивному камінню, що правильним колом розмістилося на високому пагорбі, поклонялися наші предки? Ніхто не відповість, бо земля свято береже таїну минулого, а так хочеться хоч краєчком ока зазирнути в предковичне...

Милуюся небокраєм, вслухаюся в шепіт літнього чар-зілля й пишаюся тобою, рідний краю. Упевнена, що й моє серце вміє любити батьківщину: колосисте поле й привільний степ, біленькі ошатні хатки, сіро-зелені, порослі мохом скелі, плюскіт мілководної зелено-блакитної Бобринки, запах чебрецю, дух свіжоскошеної трави, швидконогого коника-стрибунця, що заплутався у духмяному різнотрав'ї.

Ось Батьківщина, яка починається для мене саме звідси, з маленького клаптика землі, й звучить гордим і величним словом – Україна!

Кропліс Вікторія,

учениця 11 класу комунального закладу «НВО «Спеціалізований загальноосвітній навчальний заклад I ступеня «Гармонія» – гімназія імені Тараса Шевченка – центр позашкільного виховання «Контакт» Кіровоградської міської ради

Букет Кобзарю

Квітка до квітки, гілка до гілки – збираю букет Кобзарю. Іду крізь осінь, повз зиму, назустріч весні, у гості до літа... Іду крізь реальність та ірреальність, одержима мрією принести найкращий цвіт рідної землі найвеличнішому Українцю.

Осінь. Стежка веде мене долиною до річки, повитої туманом. Над водою свіжий вітер «гне з вербою червону калину, на калині одиноке гніздечко гойдає...». Тягну руку до важкого червоного кетяга, кожна ягідка якого блищить-переливається, як намисто Наталки Полтавки. Від кладки, що над мілководдям, підходить до калини дівчина, либонь-таки, Наталка, дарує мені усмішку й пишну калинову гілку. Дивно, уже осінь, а десь близько защебетав соловей – певне, душа Котляревського обізвалася...

Знову тягнеться шлях неозорим степом, вітер дужчає, жене хвилюю жити-пшениці, «край дороги гне тополю до самого долу. Стан високий, лист широкий марне зеленіє...». Здалеку світлотіні грають так, що ніби не тополя, а струнка дівчина то хилиться до землі, то знову простягає до неба руки в розпачливому благанні. Самотня тополя-сирота зронила мені гілку, беру її і відчуваю дрібне тремтіння-розповідь про фатальну метаморфозу...

Раптом нивами закружляв велетенський чорний вихор – і я вже на полі битви. Дико іржуть поранені коні, блискавки шабель урізаються в тіла, руда кров поїть спраглу березневу землю. Схилив старий січовик голову над убитим побратимом у гіркій задумі: «За що ж боролись ми з ляхами? За що ми різались з ордами? За що скородили списами московські ребра? Засівали і рудою поливали... Що ж на ниві уродилось??!» З іржавої плями пробивається їдко-зелений пагін, його гострі списи-листки різко вистрілюють, пнуться стебло, вибухають квіти-язички червоним полум'ям – «Уродила рута... рута... волі нашої отрута». Зриваю квітку – ніздрі забиває терпкий дух, над силу додаю до букета. Уявляю, наскільки рутвяно-гіркою для Шевченка була наша історія, наскільки безпросвітною: «заснула Україна, бур'яном укрилась, цвіллю зацвіла». А на могилах безбатченків, отих «дядьків отечества чужого» розрослись будяки й кропива. Ні, для букета ця підступна зелень не годиться! Навіть не підходжу, щоб не пожалитись.

Мрію разом із Кобзарем: «Може... може... а меж тими меж ножами рута і барвінок розів'ється – і слово забуте». Не дарма для великого Тараса і думи, і слова є квітами-дітьми. А тим часом уплітається до букета витке стебло з вічнозеленим, невмирущим листом і блакитнооким цвітом – хрещатий

барвіночок. «І барвінком, і рутою, і рястом квітчає **весна** землю, мов дівчину в зеленому гаї...».

Спадає синій вечір на придніпрову долину, на тихі води, сходить вечірня зоря. Я, утомлена віртуальною подорожжю, лягаю в сріблясту траву й між волохато-сизим листячком знаходжу зірочку сон-трави, згадую Шевченкову Княжну – знівечений безсоромним паном цвіт. Гладжу теплу шерсть пелюсток – оживає букет, сповнюється асоціацій, символів.

Уява переносить мене до панського саду, у дивні пахощі липневого різнотрав'я. **Літо**. Серед саду – велично-ніжна, цнотлива лілея, білі пелюстки нахилила до барвистого горошку, ніби щось шепоче. Обережно навшпиньках підходжу й чую розмову: «За що мене, як росла я, люде не любили? За що мене, як виросла, молодую вбили? За що вони тепер мене в палатах вітають, царівною називають, очей не спускають з мого цвіту? Дивуються, не знають, де діти! Скажи мені мій братику, королевий Цвіте!» - «Я не знаю, моя сестро». І Цвіт королевий схилив свою головоньку червоно-рожеву до білого пониклого личенька Лілеї». Вражена, не смію поворухнутися. Знову образ зраженої, одуреної, дівчини, покинутої всіма напризволяще, що замерзає під чийось тином раниць мою свідомість. А чарівні квіти в тихому місячному світлі самі злітають-підіймаються до букета – і його осяває тихий сум Кобзарєвої любові.

Іду вдосвіта, зриваю ромен край козацького битого шляху, оксамитовий мак, як у стрічках маленької Мар'яни... Ой! Поколола ногу: на стежку чорною гадючкою виповзла тернова гілка, либонь, хоче, щоб і ці дороги заросли тернами. Нахилиюся за підступним тереном, додаю його в букет як символ тернистого шляху Тарасової долі.

«Минають дні, минають ночі, минає літо...». Стою на шорсткій житній стерні. Букет горить яскравими барвами, увібравши в себе райську красу української землі. Хіба чогось не вистачає? З краю поля, де ще жнуть, до мене наближається жінка з немовлям. У її натруджених руках – колосок. Приймаю найважливіший дар селянки-кріпачки, може, матері Тараса, чи сестри, чи тої безіменної зі «Сну» - і відчуваю: місію виконано.

Часовий вир повертає мене в сучасність, у Канів. Тихою ходою підіймаюся на Чернечу гору, несучи квіти Кобзарю, мої квіти... Ні! Квіти, які сам Шевченко, наш рідний український геній викохав у щедрому, сповненому любов'ю серці й подарував Вітчизні.

Роботи
учасників Всеукраїнського конкурсу
учнівської творчості, присвяченого Шевченківським дням
«Ідея соборності: творчість Тараса Шевченка;
народ, суспільство, держава, родина.
Минуле, сучасне, майбутнє»
(2012/2013 навчальний рік)

Усачова Вікторія,
учениця 8-А класу комунального закладу
«Навчально-виховне об'єднання
«Загальноосвітній навчальний заклад
I-III ступенів № 20 – дитячий юнацький центр
«Сузір'я» Кіровоградської міської ради
Кіровоградської області»

Золоті Тарасові слова
(збірка віршів)

Сторінками «Кобзаря»

Тихе слово Кобзаря
Гроловицею луна.
В ньому – вранішня зоря,
Рідна серцю сторона.
Крик півнів вночі тривожний,
Промінь сонця в краплі кожній.
Пісня радісно лунає,
Гонта козаків збирає.
Сумні очі матерів
Залізник в селі зустрів.
Катерина в ніч іде
І маля своє несе.
Там байстрюк голодний плаче,
А москаль на коні скаче.
Перебендя-сиротина
Заночує попід тином,
А Підкова-молодець
Козакам – рідний отець.
Чигирин в степу палає,
Все на світі пропадає!

Україна мати плаче,
Та не чують її наче.
Там сова летить лугами
Та широкими степами,
Ганна – наймичка стара –
Свою долю проклина.
Прометей в горах конає,
А на ранок – оживає.
І Русалка, і Лілея,
Відьма, Іржавець, Варнак,
Титарівна і Марина,
З ними – козак-неборак.
Всі страждають та горюють,
А пани ніби не чують...

Слово горде «Заповіт»,
Як з минулого привіт.
Ти Шевченка почитай,
Історії – не забувай!

Золоті Шевченкові слова

Ти народився у сільській хатині,
Батьки твої – од віку кріпаки.
Ходив у бідній латаній свитині
І працював на пана день при дні.

Мріяв навчатися на маляра у дяка
І вірші крадькома в дупло ховав.
Сирітське серденько ятрилося, мов рана,
Але про це нікому не казав.

Боровся віршами із кривдою та болем,
Людей навколо себе гуртував.
І де б не був, думками – із народом.
Йому ти свої вірші дарував.

Люди читали, думали-гадали:
«А й справді, скільки можна отак жить?!»
Розлючені, у руки вила брали
Й ішли святую волю боронить.

І ось настав той день,
Коли свобода засіяла,
Народ український
Із колін підняла.

Ми пам'ятаємо завжди
Твої слова пророчі,
Які дали снаги, відкрили людям очі.

Тож прапор правди у руках
Міцніш тримайте,
Слова Шевченка золоті
Постійно пам'ятайте!

Мова

Я мова твоя, Україно!
Я – дівчина у віночку.
Я – хвилечка у ставочку.
Я – гілка калини червона.
Я – мамина колискова.
І корінь я маю, і крону.
Зростала і з бурі, і з грому.
В мені є і ніжність, і туга.
Народу у цьому заслуга.
Одна я така на всім світі
Лунаю в вишневому цвіті.

Україно!

Проведи мене
Колосистими степами,
Запашними садами.
Пригорнися до мене
Щедрими думками,
Золотими зернами,
Ніжними піснями
Душі своєї.

Гоменюк Вікторія,
учениця 9-Б класу навчально-виховного
комплексу «Бобринецька гімназія -
загальноосвітня школа I-III ступенів №1»

Зі сльозами на очах...

*Війна... Жорстокішого немає слова.
Це найбільше зло на Землі.*

Від переможного травневого салюту 1945 року пролинуло немало літ, та в пам'яті народній живуть і житимуть подвиги героїв, що полягли смертю хоробрих і стали обелісками, пам'ятниками; і тих, хто із нами сьогодні поруч.

Кожен із нас завдячує полеглим солдатам і посивілим ветеранам за право мирно, щасливо жити на благословенній землі, ім'я якій – Україна. Не повернулися із фронтів доріг сини, батьки, діти, наречені, друзі. Їх викреслила смерть зі списку живих. Ми, молоде покоління, низько схиляємо голови перед нашим народом, його синами-воїнами. Вони подолали фашизм, вибили зброю з його чорних рук.

Давно відгрімилі останні залпи гармат, зарубцювалися на деревах рани від куль та осколків, зруйнувалися солдатські землянки, зсунулися окопи, позаростали криваві стежки, відновились міста й села, але подвиг не забувається. Завжди біля підніжжя пам'ятників незгасним вогнем палахкотять квіти.

Щороку 9 Травня ми вшановуємо ветеранів Великої Вітчизняної війни, воїнів-визволителів. У Бобринці це свято по-особливому неповторне...

За роки окупації з нашого району відправлено на каторжні роботи до Німеччини дев'ять тисяч осіб. Серед них була моя прабабуся Шилик (Бортко) Віра Іванівна, 1925 року народження.

Моя рідненька згадує: «У серпні 1943 року юнаків і дівчат нашого району поліцаї зігнали у приміщення Бобринецького сільськогосподарського технікуму. Там проведено медичний огляд. Усіх визнано здоровими. Потім нас погрузили на машини по 30 чоловік і під охороною німців привезли до Кіровограда, у приміщення школи № 30. Туди зігнали молодь з усієї області. Згодом переправили на залізничну станцію, завантажили, як худобу, у товарні вагони й відправили до Німеччини. Ані попрощатися, ані слова сказати рідним... Їхали майже три тижні в жахливих антисанітарних умовах. Прибули в м. Дортман. Там невільників дерев'яну дощечку з номером - 63856. Ні імені, ні

прізвища... дерев'яну дощечку постригли й кожному присвоїли табірний номер. На груди бабусі прикріпили номер – 63856. Ні імені, ні прізвища...

Наступного дня приїхали німці-покупці й почали вибирати собі робочу силу: кого на шахти, кого на заводи й фабрики, кар'єри та сільськогосподарські роботи

Шістнадцятирічна Віра разом зі своїми подружками Яковлевою Катериною та Гайдаєнко Любов'ю потрапили у Вестфалію в місто Зіген, с. Меген. Гарні колись дівочі коси постригли, переодягли в чорні куртки та штани. На лівому рукаві напис – «Ost».

Працювали за станками на металургійному заводі, виготовляли колеса для танків. Робочий день тривав дванадцять годин. Невільники не мали ані вихідних, ані зарплати. «Ми так втомлювалися, що падали з ніг. Нам постійно хотілося спати та їсти. Від голоду й тяжкої виснажливої роботи пухли ноги, паморочилось у голові», - згадує прабабуся. Годували лише раз на добу надголодь: 300 грамів хліба з проса чи тирси, баланда з брукви. Німецькі солдати постійно насміхалися, запитуючи: «Schmackhaft?» («Смачно?»).

У таборі, крім українців та росіян, були поляки й французи. Проживали всі на території заводу у переповненому двоповерховому бараці. Спали на триярусних нарах. Без медичної допомоги й належного огляду постійно страждали від хвороб. Багато невольників гинуло від непосильної праці й знущань.

Територія заводу була огорожена колючим дротом та постійно охоронялася німецькими солдатами.

Місцеве населення (старі й молоді), які не були мобілізовані на фронт, інколи допомагали шматочком хліба або сухариком. Під час нічної зміни по можливості прокрадалися добути хоч щось їстівне. «Через дірку, прориту нами під туалетом, пробиралися в сад. Похапцем рвали яблука. Тихо пройти у черевиках на дерев'яних підборах було неможливо. Собаки відразу здіймали гавкіт. На затриманих чекав розстріл», – розповідає моя рідненька.

Під час нальоту авіації союзників усіх невольників, серед них було 45 жінок, фашистські солдати закрили у кам'яному тунелі довжиною 30 метрів. Було дуже тісно, сиро й холодно.

Невеселі спогади Віри Іванівни: «Звільнили нас американці у 1945 році. Мені тоді було дев'ятнадцять років. А важила я сорок два кілограми. Американські солдати відразу всіх переодягли та нагодували консервами. Ложок у нас не було, тож їли руками. Із Німеччини повернулася додому на платформі товарного поїзда. Радянський солдат Іван захвав мене у трубі, прикривши своєю шинеллю. Так я потрапила до міста Кіровограда. У рідний Бобринець добиралася попутним транспортом».

Нічого не було відомо про батьків, рідних, близьких. Проте моя прабабуся була щаслива, що повернулася на українську землю. Йшла зруйнованим містом, і сльози капали на стареньку кофтинку. А назустріч бігли батько та брат. Вдома виглядали мама й сестричка.

Скільки ж бо літ пройшло... Але до цього часу Шилик (Бортко) Віра Іванівна з болем згадує втрачені літа молодості в німецькому рабстві.

У 1998 році вона отримала статус «Остарбайтер».

Я, її правнучка, мрію, щоб ніколи не повторилися подібні сторінки в історії мого роду і народу.

Сичова Яна,

учениця 11-А класу комунального закладу «Навчально-виховне об'єднання «Спеціалізований навчальний заклад I ступеня «Гармонія» – гімназія імені Тараса Шевченка – центр позашкільного виховання «Контакт» Кіровоградської міської ради Кіровоградської області

Стусові візії Шевченка

Тиха різдвяна ніч 1985 року. У небі сяє зоря новонародженого Христа. Її промені спрямовані на підмурок тюремного бараку, наче хочуть висвердлити в ньому віконце. Там, у підвалі, карцер. В обширі чотири на чотири кроки на вогкій підлозі напівсидить Василь Стус. В'язень не забув, що сьогодні Різдво. Він заплющує очі, і в сні чи в маренні після чергового «пристрасного» допиту бачить, як світле проміння прорізає маленьке віконце під стелею цього чорного мішка. До в'язня заглядає лагідна зоря, освітлює карцер, і раптом у кутку своєї вимушеної келії Стус бачить заглибину-печеру, у якій висновується зі світла спочатку немовля Ісус у кубельці з променистого сіна, а біля нього в золотавій киреї Марія, спокійна, щасливо усміхнена. Потім старенький Йосип, що ховає в очах сум'яття. Чути віддих худоби, яка схована десь у глибині печери, і благоговійно споглядає велику таємницю Різдва. Чомусь Василя ця несподівана містерія не здивувала. Він знає, що Христос просто так не приходить до людини. Мабуть, настав той вирішальний момент у житті, коли Стус уже готовий до зустрічі з Богом. В'язень осмислює минуле. Раптом чує, як за стіною рипить сніг. Звичайно, цього не може бути, бо кам'яниця занадто міцна й карцер глухий, але в різдвяну ніч можливі дива. Сніг таки рипить: то йдуть волхви. В уяві спливають рядки Шевченкового вірша «А. О. Козачковському», де поет згадує давню колядку, у якій до Христа йдуть «Три царіє со дари». Стус очікує на волхвів...

20 грудня 1847 року. Тарас Шевченко пише листа до Лазаревського. Увесь у передчутті Різдва, він згадує засніжену Україну, веселий перегук колядників, котрі поночі ходять із зорею поміж хатами в селі... Так колись давно йшли до іудейського Вифлеєму східні царі-мудреці, які вираховували час народження Месії і, побачивши в небі провідну зірку, понесли йому дари. Три

царіє со дари скоро вирушать у путь. Що принесе це Різдво Тарасу в цей дикий необжитий казахський степ? Яку «радість» йому «являть», яку «щедрість»?

Перший «дар», мабуть, це спогади про дитинство

Таки в учителя-дяка,
Гарненько вкраду п'ятака –
Бо я було трохи не голе,
Таке убоге – та й куплю
Паперу аркуш. І зроблю
Маленьку книжечку. Хрестами
І візерунками з квітками
Кругом листочки обведу.
Та й списую Сквороду
Або «Три царіє со дари».
Та сам собі у бур'яні,
Щоб не почув хто, не побачив,
Виспіваю та плачу.

Другий «дар» – це можливість таємно писати й малювати:

І довелося знов мені
На старість з віршами ховатись,
Мережать книжечки, співати
І плакати у бур'яні.

Третій «дар», що єднав солдата Шевченка з Україною, – це сама зоря. А ще, ймовірно, хтось із друзів, яка залишилися вірними засланцю, пришле набір для малювання чи книги... Просвітлюючи собі каганцем в убогій казармі, Тарас пише і мріє. Зранку знову нестерпна муштра. Зимовий вітер свистить у казахському степу. Вогник коливається, пускаючи на стіну химерні тіні. І бачить Тарас у них різдвяні події: Марія схилилася над немовлям Ісусом; старий Йосип похилив голову на руки, про щось замислився. Ніч холодна, незатишна. Мабуть, дитяті холодно. Вогник каганця розцвітає різдвяною зіркою... Не дай Боже, хто вмітить із недругів – завтра знову пошлють на гауптвахту чи крізь «зелену вулицю» проженуть. Шевченко прикриває каганець-зірку рукою. Проте відчуття близького свята не зникає. У душі звучать колядки. Він весь у передчутті дарів.

А волхви вже в дорозі...

Стус якось використовував Шевченкову цитату: герої різдвяного дійства асоціювалися в нього зі слідчими КДБ, які принесли його найкращому другові Івану Світличному лжедари:

Несуть тобі три царіє со дари
Скапарене озлоблення своє.

Сльотавої зими 1973 року, уже після Різдва, він теж отримав «скапарене озлоблення» від волхвів-перевертнів: його професійну діяльність було кваліфіковано як антирадянську – перший «дар», його самого зробили особливо небезпечним державним злочинцем – другий «дар» і заслали на п'ятнадцять років у Сибір – третій «дар». Проте сьогодні ніч не така: освітлена зорею, вона по-справжньому святкова, і волхви прийдуть справжні – принесуть душевний

спокій, здатність не відчувати власне тіло, скоцюрблене у кам'яному мішку, і, звичайно, спогади-думки. Стус знову згадує Кобзаря: спорідненість власного життя з Шевченковим спричинила до того, що Василь подумки говорить із солдатом-в'язнем Орської фортеці:

– Христос родився!

– З Діви воплотився, - наче відповідає Тарас.

Й обидва поети, розділені часом та простором, подумки співають стародавню колядку, вітаючи народженого Месію з Різдом. Над світлотінями вертепів в'ються янголи. Кожен з учасників цього дійства чекає на волхвів.

Четвертак Дарина,

учениця 10-В класу Кіровоградського
обласного навчально-виховного комплексу
(гімназія-інтернат-школа мистецтв)

З першої хвилини життя

...Мені 3 роки.
Із цього віку щось пам'ятаю.
Ти повертаєшся з роботи.
Солодощі в кишенях.
Альбом. Олівці.
Моя нестримна радість.
Цукерки люблю.
Малювати люблю.
Намалюю тебе. Тато!
Тобі подобається.
Підхоплюєш мене на руки.
Кружляємо по хаті.
Я захоплена. Високо!
Добре. Спокійно і радісно.

... Мені – 5.
Дитячий садочок.
Святковий ранок.
Ти прийшов. Спізвився.
Та все одно я задоволена.
Співаю пісню. Для тебе.

Ти – дуже гарний.
Усі дівчата мені заздять.
Високо підняла голову.
«Тато вмій, тато може
Майже все на світі!»
Ідемо з дитсадочка.
Рахуємо цукерки. Збиваюся.
Ти допомагаєш.
А вдома – лялька.
З великими очима! Подарунок!
Хоча свято в тебе.

...Мені - 7 років.
Перший дзвоник. Школа.
Я з великими білими бантиками.
Ще більшим – букетом квітів.
Ти на порозі.
Фотографуєш.
Я хвилююся. Багато людей.
Тримаю тебе за руку.
«Вище носа! Ти – найкраща!» -

Говориш ти.
Я вірю. Заспокоююся.
Школа вже не здається такою страшною.
Ідемо до кафе. Їсти морозиво і говорити.
Про школу. Про вчительку.
Про квіти. І...важливість навчання.

... Мені – 9.
Ми дома вдвох. Мама на лікуванні.
Готуємо вечерю.
Ти смажиш картоплю.
Я роблю салат.
Співаю тобі пісню.
Ти віриш, що я стану зіркою.
Співатиму на сцені!
Вечеряємо. Смачно.
Роблю уроки. Питаю поради.
Не виходить задача.
Пояснюєш. Розумію.
Супер! Рішення є...

... Мені 12 років.
Я багато встигаю.
Школа. Танцювальний гурток. Вокал.
Обов'язково – вірші і проза.
Пишу, як є настрій.
Ти читаєш, дивишся, слухаєш.
Коригуєш.
Хвалиш або ні.
У більшості – так.
Бо я – твоя донька.
Я в тебе – найкраща,
Найрозумніша і
Най-най-найталановитіша.
Я це знаю.
Бо вірю Тобі.
Із першої хвилини свого життя.
Із першого подиху.
Тато...

Послухай музику дощу...

Послухай музику дощу:
У ній – симфонія кохання
І крапелька мого жалю,
Такого щирого зізнання.
Я, чесно кажучи, люблю!
Люблю її осінні барви
І ці мелодії дощу,
Такі таємні і примарні...
У них вбачається весь світ,
Такий складний і недоступний,
І гама щирості душі,
Неначе міст крізь сірі будні.

Вже листя тріпотить на вітрі
І листопад вкриває землю,
І десь за обрієм далеко
Вже й сонце котиться з-за гір.
Ти споглядаєш цю картину,
І серце тихо завмира...
І так, з цікавістю дитини,
Ти хочеш в неї запитать:
«О Боже! Як ця мить прекрасна!
Чому не можу вічно йти?
І осінь ця – чарівна казка,
Чи можеш ще раз ти прийти?».

Козова Дар'я,
НВК «Долинська гімназія-
загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №3»

Я – українка. До глибини родоводу

Серед мук і болю, з шелестом осіннього листя, шепотом таємного вітру, серед мороку ночі, десь у темному високому будинку після всіх розчарувань і трагедій життя сталося превелике диво: народилася дитина... Так розпочалася історія мого життя.

Довгий час світ лякав мене своєю безмежністю та невизначеністю. Страх зазирає у саму душу, проймаючи серце нестерпним болем... Хто я і куди мені йти? Здавалося, я одна і нікого навколо. Сіра темрява, вогка земля... Пусто і моторошно... Люди – плями за моєю спиною. Небо змішане із землею, земля – з небом. Хто я і куди мені йти? А внизу... прірва! Куди мені йти? Думкам було затісно в тілі. Усередині мене – буря, зовні – спокій. Шалений тиск почуттів та емоцій виривалися геть... і я кричала!!! Беззвучним, але болючим до нестями був той крик.

Але що це – гостре полум'я свічки. Розриваючи на шмаття темряву, воно сипле світло на невидимі досі для мене речі: прадідівська мужність і стійкість за будь-яких обставин, бабусина самопожертва в ім'я порятунку ближнього, матусина ніжність та доброта, таткова непоказна любов, страдницька доля моєї Батьківщини... Аж ось чиясь липка від поту й крові рука хапає свічку і, не боючись обпалити пальці, чавить її. І знову панує темрява. Та мої очі вже достатньо встигли побачити... Жевріє вогник. Жевріє у моїй душі, та не згасає...

I

Прадідусям і прабабусям присвячую

У весни є рідна сестра, ім'я її – Надія. І придане у них одне на двох – сонце і радість. І приходять вони кожного року, розсипаючи квіти по землі. Були весни і будуть, і, може, будуть прекрасніші, ніж та, на яку очікуємо, але живе в народній пам'яті і завжди буде жити незабутня весна Перемоги сорок п'ятого. Скільки вже травневих пісень проспівало життя за цей час, а вона не старіє, і світло її стає тільки чистішим і яснішим.

Здається, 9 Травня і природа сумує разом із людьми: плаче небо, накрапає дощ – і краплини-сльозини котяться по щоках. А може, плачемо ми? Чи душі загиблих? Кожна українська сім'я заплатила данину жорстокій війні.

За роки Другої світової моя Батьківщина втратила п'яту частину свого населення. Близько трьох мільйонів загинуло на фронті. Майже шість мільйонів було знищено фашистами під час окупації.

Такими є висновки істориків. А за ними – понівечені долі, осиротілі діти, попелища, руїни.

Течуть, стікають в небуття краплини – мої думки. Пам'ять стає більш чіткою, виразнішою...

Війна шаленим вітром пронеслася і над моєю родиною.

Прадід Василь пішов на війну, залишивши вдома трьох маленьких дівчаток. Пішов – і не повернувся.

По всій Україні могили. Поряд з відомими іменами читаємо: Невідомий...Невідомий... Невідомий...

Вони не встигли прожити своє життя, але встигли зробити головне – врятувати Європу від фашизму. Врятувати тих, хто пройшов у цей світ потім, – усіх нас.

“Серденько, підкажи, у якій могилі мій дідусь?” – кричу щосили серед широкого степу. “Дідусь...Дідусь... Дідусь...”, – багатоголосе ехо летить над світом. І приходить усвідомлення множинності горя багатьох українських сімей, чії батьки, чоловіки пішли, щоб стати птахами.

Прабабуся Варя всю війну провела в Німеччині. Її разом із іншими юнаками та дівчатами силоміць було вивезено з України.

Вона вижила, повернулася і помстилася війні – подарувала світові трьох дітей. Та особливо важко було молодій жінці носити під серцем первістка. Війна вбивала її ненароджене маля кожної ночі.

Вона прокидалася від власного страшного крику. І голосом таким, як у грудні вітер, просила піднести води, щоб сльозу запити, говорила, що пам’ять ночами болить. Болить розп’ята в концтаборі душа: липне до спини смугаста роба ..., і вибухає серце, як граната..., і темнота корчиться від крику помираючого в’язня

Можливо, колись час зітре з моєї пам’яті ім’я бабусі, але я ніколи не забуду, що таке війна.

Моя прабабуся, по дідусевій лінії, за роки війни від тяжкої виснажливої праці захворіла і осліпла.

Десята повоєнна весна запам’яталася малому Сашкові, моєму дідусеві, назавжди.

Бабця стояла посеред кімнати і чекала, поки хтось підійде. Почувши тихенькі кроки, нетерпляче озвалася: “Хто тут?! Проведи мене, будь ласка, на подвір’я. Кажуть, сьогодні, у День Перемоги, сонце по-особливому світить...” Малий простягнув руку – і вколосся дитяче серце об холодні пальці сліпої. Про себе він лічив кроки, сподівався, що те травневе сонце засвітить очі, які з’їла ненависна війна, і вони посміхнуться світові. Але дива не сталося. Тремтячими руками незряча намацала стіну і пішла попід нею... А довкола співали пташки, спалахували тюльпани... І малому було так нестерпно боляче, наче це в нього війна забрала очі.

Моя прабабуся віддала війні найдорожче, але лиходійка її не перемогла: жінка вміла бачити серцем.

Прадід Іван був хлопчиком-підлітком, коли в село увірвалися німці. Його, єдиного синочка, батьки декілька днів переховували в очереті. Найстрашніше було вночі. Темрява здригалася від пострілів, зойків, відчаю, несамовитої люті німецької лайки. А на ранок хлопчик зрозумів, що не може говорити. З часом мова повернулася, та на все життя дідусь став “заїкою”.

Теплий травневий вечір. Цвіте жасмин і пахне так, як не пахнув ніколи. Сидимо... Я і дідусь. Прошу його: “Ти говори. Тільки не мовчи. Говори, хоча б тому, що я люблю твій голос”. Він відвертається від мене. Але я бачу, як по щоці котиться велика сльоза. А я прошу його посміхнутися, хоча б тому, що жасмин пахне сьогодні так, як ніколи...

Війна – страшна, велика, чорна. Але горіла в душі моєї прабабусі Федосії свічка-віра в Перемогу. Живилася вона мужністю солдата, її батька Василя, і сльозою діда Івана, і працею прабабусі Фросини... Мої рідні, ви наближали Перемогу всі разом, ціною власного життя. Те, що зробили ви, мабуть, вище за долю. Я обіцяю вам, що пронесу в серці моєму пам'ять про кожного з вас і дітям передам у спадок.

Вони такі нерозлучні – весна і пам'ять, праця і радість, жінка, яка виношує нове життя, і поле бою, на якому зійде пшеничний колосок.

У Весни є рідна сестра, ім'я їй – Надія. У Весни є рідний брат, ім'я йому – Мир. У Весни, Надії та Миру є весняний гонець, ім'я йому – травень.

II

Тобі низенько поклонюсь, за тебе Богу помолюсь...

Народна пісня

Дивна річ – пам'ять. Чим більше літ минає, тим частіше вона повертає людину в дитинство. Спогади стають чіткішими, яснішими. Наче вчора було... Маленьке дівчатко стоїть біля воріт і своїми розумними оченятами дивиться на дорогу: чи не йде тато з роботи? Мріє, що він прийде, візьме на руки й підкине високо-високо. Дідусь не витримує, бере й підкидає вгору. Дівча сумно дивиться в небо і каже:

– Ти мене підкинув високо, але дивись, як іще далеко до неба. Якби мене тато підняв, я б небо дістала рукою ...

А тут і тато на поріг, і полетіла, розставивши руки, маленька таткова “пташинка-горошинка”. Радості дитячій не було меж.

З татком і небо ближче, і сонце яскравіше ...

Хто та щаслива дівчинка? Це – я, “таткова донечка, красунечка й розумниця”.

Мені вже шістнадцять. І не до “польотів” зараз. Життя саме крутить і вертить мною, аж голова обертом іде. Але я міцно стою на землі, бо поряд зі мною – тато, моя тиха гавань у розбурханому морі життя.

Мама і тато зовсім різні. Мама – запальна, як вогонь, тато ж – мов чиста тиха вода. Тому батьки разом ось уже сімнадцятий рік. Трапився б мамі хлопець “з перцем”, були б сварки, а тато вислухає її і не буде перечити. А ще він – наша надія і опора. Усі наші з мамою проблеми вирішує по-чоловічому – без зайвих слів, без нагадувань про вдячність.

Його любов і турбота про мене – особлива. Якимось тато зізнався, що коли я з'явилася на світ, він уперше відчув, що таке щастя. А коли донечка піросла і стало зрозуміло, що вона, як дві краплі води, схожа на нього, його гордості не

було меж. Разом із тим він знав, що батько – це ще й неабияка відповідальність за маленьку крихітку.

Мій татко і по цей день – сама доброта й ласка. Часом мама підвищить голос, а він сварить її: “Дитину треба виховувати ласкою, а не криком. Не смій!”

Боже ж мій, скільки у тата терпіння...

Я часто хворію. Це найгірші дні для мене. І саме таткова сильна мужня рука піднімає мене на ноги. Він і вночі поряд зі мною. Разом із ним я не боюся нікого і нічого!

Зайдіть у мій клас, коли там проводяться батьківські збори. Серед жіночого загалу ви обов’язково помітите його: чорнявого красеня – чоловіка, з великими карими очима, з лагідною посмішкою на устах. То – мій татко. Не дивуйте, бо заради своєї “зіроньки” він ладен бути в центрі уваги жіночого товариства. Та й я намагаюся не підводити його – старанно навчаюся у школі. Найбільша цінність сучасного світу – гроші. Похвалитися, що маю татка – багача, не можу й не хочу. Скарби мого батька інші – порядність, працьовитість, щирість.

Назвете мене дивачкою – байдуже. Я не проти матеріального благополуччя, але любов доньки до батька (і навпаки) не продається. Вона – безцінна.

Я простягаю до татка руки, щоб обняти його, і натикаюся губами на щоку із знайомими щетинками. А у його люблячих очах – безмежна вдячність. Усі карби світу меркнуть перед непоказною батьківською любов’ю!

III

*Прийди до серця, Україно,
Благослови добром мене...*

Народний вислів

Життя лежить переді мною, випускницею-одинадцятикласницею, як перший сніг, чистий і рівний. Пройдеш по ньому – слід залишиш, інші пройдуть – стежки протопчуть.

Якою ж вона буде, моя стежина? Певно, тернистою й нелегкою. Але мене це не лякає. Адже я – українка, я – долинчанка, донька мужнього нескореного народу.

Проймаюся надією з пісень-легенд сивочолих кобзарів: трагічних, зворушливих, але й замріяних, натхненних, що проникають у людські серця, будять іскорки любові до рідного краю, кличуть до правди й волі.

Я сильна духом волелюбного запорізького козацтва та його отаманів: Івана Сірка, Костя Гордієнка, Петра Калнишевського, котрі страждали, гинули лютою смертю, але не зреклися козащини, народу, обов’язку.

Буду з моїм народом у години лихоліття, як Т. Шевченко та М. Родиченко, Б. Хмельницький та І. Проценко, Леся Українка й Т. Журба, І. Мазепа та А. Німенко.

Я вірю у майбутнє своєї країни, рідного містечка Долинської, у соборність народу мого, його кращу долю, як вірили й вірять М. Грушевський та В. Маруценко, О. Довженко та А. Корінь, Л. Костенко та М. Черниш.

Ціную кожную краплину крові українського солдата, моїх прадідів – долинчан В. Огоренка та О. Копійки, які у складі радянських військ пройшли шлях до Берліна, й одному із них судилася доля солдата, зниклого безвісти, а іншому – воїна-переможця.

Я пам'ятаю й дорожу кожною сльозинкою, крихтою хліба, недоспаною ніччю, недолюбленою дниною, недоспіваною піснею Великої Вітчизняної війни.

Не зречуся України, свого народу, бо навіки закохана у милозвучну мову, у чарівну тиху пісню, у вишитий “червоними та білими нитками” рушник на покуті у хаті моєї прабабусі Галини.

Де б не була, як би не склалася моя доля, завжди пам'ятатиму степове містечко, малу мою Батьківщину, де трави й квіти шепочуть легенди й казки, де вітер торкає крилами віти зелені, і дивна музика зринає над степом, цілим світом, у якому радісно співає пташина.

Це моя країна, моя Долинська, моя історія, гідність і мій обов'язок!

Не лякаюся таємниць, що чекають на загадковій дорозі життя, бо зі мною родина, велика й маленька, зі мною Віра, Надія й Любов.

* * *

... Вогник палає. Сипле жовті барви і тепло. А я стою на порозі дорослого життя і твердо переконана, що настане ранок, і світла буде більше. Адже світ – це шлях. Він такий, яким я його зроблю. Мені не змінити Всесвіт, як і не уникнути його впливу. Саме тому моїми вустами завжди буде промовляти віковична мудрість і миттєва дурість. Світ – то контраст. Його бачили до мене, будуть бачити і після. А добра без зла не існує. Не пізнавши зла, не відчуєш слів доброти. Але не буду зациклюватися на чорному, шлях із підземелля мороку й гріхів можна скоротити. Треба тільки завжди пам'ятати, що я – українка, нащадок сильного духом, мужнього, миролюбного роду, донька багатостраждальної, милої серцю країни – України!

Роботи
учасників Всеукраїнського конкурсу
учнівської творчості, присвяченого Шевченківським дням
«Україна. Як і великий наш Кобзар, - вічні»
(2013/2014 навчальний рік)

Таборанський Володимир,
учень 6-В класу комунального закладу «НВО
«Спеціалізований загальноосвітній навчальний
заклад I ступеня «Гармонія» – гімназія
імені Тараса Шевченка – центр позашкільного
виховання «Контакт» Кіровоградської міської
ради Кіровоградської області

Урок відданості й зради

Нарешті – канікули! Старенький автобус везе мене з татом до бабусі Валі в село. До Плетеного Ташлика півтори години їзди. Сиджу біля вікна й дивлюся, як пробігають поля, поодинокі дерева й цілі гайки, то ярки, зарослий кущами, то село на гірці. Але найбільше тягнуться лани: то пшениця, то кукурудза, то соняшник головатий. Бачу на деяких полях високі пагорби, що зеленіють травою та бур'яном. Я здивувався й запитав у тата, що то за горби. Він відповів, що це кургани, стародавні могили, насипані чи то давніми народами – може, кіммерійцями, може, скіфами, чи то козаками. Батько в мене історик. Починаю фантазувати. У бою з татарами в степу загинули козаки. Їх побратими списами викопали могилу, і кожен насипав землі, усе військо кидало землю, і ріс-виростав височезний курган.

За думками я й не зоглянувся, як приїхали в село, вулицею дійшли до бабусинового двору. Бабця Валя вже стояла на воротах, виглядала нас з татом, радо всміхалася. Після обіду, після борщу з домашнім півником та галушок, батько пішов рубати дрова, а я подався до кімнати по книжку, щоб трохи відпочити з дороги. Узяв до рук «Кобзаря» й розгорнув на випадковій сторінці. Почав читати. Очі бігали по рядках. То був сумний твір про козака-зрадника. Мені пригадався курган у полі біля дороги. Так, він справді був козацької доби. Але не герой там похований, що прославився подвигами, а негідник, який зрадив Україну. Страшні картини пропливли в уяві. Побачив я, як нещасний привид козака плаче, ридає, кається. Не приймає його земля, і ніхто його в нічному степу не чує й не бачить, ніхто не може прийняти його сповіді. Я намагався відігнати геть від себе ці чорні думи, та це було не так просто. Взяв

«Пригоди Незнайка», думав, може це допоможе. Але не вийшло, тому ліг спати, у надії, що до ранку забудеться.

Тільки-но я заснув, одразу прийшли до мене темні думки. Згадав про той вірш Шевченка, про козацьку могилу. І наснився мені страшний сон.

Перетворився я на сороку. Недарма мама каже, що суну всюди свого носа. У степу – темна ніч. Прилетів я на пагорб, сів на густий кущ чорнобилю. Аж раптом з кургану стало випромінюватися біле світло. Мало-помалу з могили почала підніматись якась потвора. То був привид сивого козака. Я злякався і перелетів на самотнє дерево, що росло неподалік. Фантом теж піднявся й тихо полетів над степом. Раптом він спустився до полинового куша й став ридати. Його плач був таким убивчо-сумним, тужливим, що мені це надзвичайно пройняло душу. Дух кричав і каювся, що більше не зрадить Батьківщину. Але марно. Знову його ніхто не почув. З голосними риданнями у відчаї він кинувся у могилу. Чувся лише приглушений стогін розритої ями. Я сорокою кинувся в могилу за козаком і голосно заскрекотав.

На ранок я перебував під враженням сну. Задумався над своїми вчинками, над згаяним у розвагах часом. Зробив висновок, що не хотів би мати щось спільне з козаком-зрадником.

Після сніданку розповів татові про сон. Він сказав, що цикл «В казематі» був написаний Тарасом Григоровичем у в'язниці, що ми разом можемо почитати інші одинадцять поезій, щоб мені було зрозуміліше. Я запитав у батька, який це гетьман міг примусити козаків продавати своїх же українців у неволю. Тато сказав, що, мабуть, це Юрко Хмельниченко, який зв'язався з турками й татарами, дозволяв людоловам спустошувати Україну. Можливо, цим степом і гнали зрадники невольників, десть тут зав'язалася битва і полонених звільнили справжні козаки...

Я думаю, наскільки складна й трагічна наша історія і як глибоко її розумів наш народний геній Тарас Шевченко.

Усачова Вікторія,
учениця 9-А класу комунального закладу
«Навчально виховне об'єднання
«Загальноосвітній навчальний заклад
I-III ступенів № 20 – дитячий юнацький центр
«Сузір'я» Кіровоградської міської ради
Кіровоградської області»

Поетичний вінок Т. Шевченкові

(Збірка віршів)

Вірш-порівняння

Твори Шевченка –
Спалах блискавиці,
Весняний ранок,
Співи солов'я.
Матусина зажура вічна,
Татова мудрість,
Прадідів душа.

Вірш-аналогія

Вишневий сад. Родина.
Хата. Тиша.
Хрущі. Вечеря.
Спокій. Доброта.
Сестричка старша.
Мати і бабуся.
Навколо нас –
Чарівная краса.

Вірші-мініатюри

Ти поєднав своїм палким вогненным словом
Минулі і сучасні, прийдешні покоління
У націю, згуртовану до бою і життя.
Ти нас навчав секретам майбуття.

Ти звулканив слова,
Записав запорізькою кров'ю.
Україна жива,
Зігрита твоєю святою любов'ю.

Твоє слово, як дзвін калатає,
Люд український з колін піднімає.
Закликає до бою, до віри.
Об'єднати усі свої сили.

Вірш-туга

Сонце. Захід.
Небо. Ніч.
Зірка. Місяць.
Небозвід.
Тиша. Туга.
Самота.
Чужина...

Царенко Олена,
учениця 10-Б класу навчально-виховного
комплексу «Бобринецька гімназія –
загальноосвітня школа I-III ступенів №1»
Бобринецької районної ради
Кіровоградської області

Розмова на відстані серця

Брате мій Тарасе!
Батьку наш Тарасе!

Отак просто хочеться звернутися до Вас, Тарасе Григоровичу, та й поговорити про все-усе на світі, чого ні з ким іншим зробити не можеш з різних причин. Іноді буває так важко – і я відсилаю свою душу на шляхи, «омиті вічності дощами», де Богом посланий Ангелик зростав і страждав, навчався і зневажався, мудрішав і, незважаючи на все прикре, добрішав. Свою душу наливав по вінця людськими долями, історією свого народу, божественною мелодією рідної мови.

«Така людина не могла з'явитися просто так. Це був якийсь віщий знак», - пише Микола Жулинський.

Справді, віщий. Адже нація відчула, що вона – єдиний народ, бо, породивши такого сина, зрозуміла: заповідано жити і жити, адже має «гаранта нашої вічності» - Тараса Шевченка!

Скромний, на перший погляд непомітний, але душа і серце – цілий Всесвіт вмістили і віддали народу, кожному жителю землі рідної. Тому й зверталися вчора й позавчора, говорять із ним сьогодні й будуть із Пророком спілкуватися завтра і друзі, й недрузі, і з добрими намірами, і не зовсім.

Я ж завжди йду до нього за порадою і розрадою у будь-якій життєвій ситуації. Часом хочеться сісти поряд із Великим Кобзарем, помовчати в задумі й послухати дивно-мудру, просту й переконливу мову, його пророчого слова, запитати поради, торкнутися працьовитої руки, поглянути в глибокі сіро-зелені очі. І ніби чую його слова: «Аби з ким сісти хліба з'їсти...». Де ж та доля-доленька, що так суворо вчинила зі своїм коханим сином? «Не дав мені Бог нічого...». Так, ні хатини, ні родини, ні волі, ні долі... І жила одвічна людська мрія в глибині душі: «Поставлю хату, і палату...». А життя вготувало поневіряння в казематах, по найманих квартирах і на чужині. А як же мріялося мати власну оселю! Тож і поспішав-линув на Україну (тричі після того, як назавжди залишив, переїхавши з паном-кріпосником до Петербурга), до рідного краю, милих серцю людей.

І бажав над усе збудувати собі хатину.

Вдивляюся в малюнок Т. Г. Шевченка 1860 року «План хати. Архітектурний проект. Туш, акварель». Золотистий дах, лазурово-голубі вікна, як привабливі очі дівчини, білі-білі стіни. Гарно, дуже гарно і просто. Але не судилося. Царськими сатрапами та їх поплічниками було зроблено все, щоб

Тарас Григорович не мав можливості в Україні проживати, милуватися вічними берегами й таємничими водами праслов'янської ріки – Дніпра.

Поставлю хату і кімнату,
Садок-райочок насаджу,
Посиджу я і походжу
В своїй маленькій благодаті.

1860. Петербург

Усе життя мріяв про це щастя, прагнув його і втілював мрію працьовитого українця і в пекучих пісках Казахстану, посадивши деревця і впорядкувавши город, виплекав своєю теплотою й турботою кожен рослину. Радів, як дитина, коли збирав скромний урожай.

Велика людина Т. Г. Шевченко, і ніщо людське йому не чуже. Прагнув і хатини, і коханої дружини та найбільшого щастя – діточок. І лягають думи-вірші на листки паперу: «І досі сниться: під горою, меж вербами та над водою, біленька хаточка...». Не раз читала в ЗМІ, що таки, очевидно, були діти у Тараса Григоровича: то ніби син Олексій, то начебто донька Софія (від його коханих жінок Марії Максимович та Ганни Закревської). Ця сенсація поки що залишається гіпотезою. А дуже б хотілося продовження цього великого родоводу.

Часом прагну уявити, а яким же насправді був Тарас Григорович Шевченко як людина, побачити його крокуючим вулицями, нашим сучасником. Знаходжу дані: ріст – 166 см (на початку XIX століття це високий), очі – сіро-зелені – а значить, рідкісної чарівності!, – волосся – темно-русяве... На кривду й несправедливість його серце запалювалося гнівом і вибухало немов вулкан, – тоді він міг бути й несамовитим. Із бідними ділився останнім.

Наші сучасники-митці обожають його як живописця, переконливо стверджуючи, що художник він був геніальний. Звичайно ж, увесь світ Кобзаря знає і як неперевершеного поета, що захищав свій поневолений народ, поставивши на оборону могутнє слово. І разом з тим він не легенда, а просто людина. Павло Загребельний пише: «Шевченко був упертий, як мала дитина, як пророк, як геній. Він пишався своїм родом, дідом-гайдамакою, поколіннями предків-бунтарів, історією, народом».

Особисто мене вразив образ Т. Г. Шевченка, коли переглядала фільм «Тарас Шевченко», екранізований ще у 60-х роках минулого століття. Головну роль виконував знаменитий актор Сергій Бондарчук. Цей образ причарував, закохав у себе і відкрив для мене таки справжнього Тараса Григоровича. Ото і є сила мистецтва, потужність двох великих постатей України! Таким завжди й уявляю Поета, коли читаю його твори, пишу ось зараз ці рядки...

Я його бачу справжнім інтелігентом, який умів вишукано й модно одягатися, вести себе гідно, з ним приємно поспілкуватися, поділитися найзаповітнішим. На мою думку, Тарас Григорович надавав перевагу костюмам світлого кольору, вишуканому капелюху. Шануючи народні традиції, український національний костюм, історію, культуру народу, Тарас Григорович мав у своєму гардеробі й українські народні строї.

Тарасе Григоровичу, як же в одній особистості могли вміститися такі дві постаті, як Тарас-кріпак, селянин, сирота і великий Поет, Пророк, Геній людства?

Так, Ви посланий на землю, щоб народ відчув себе великим.

А нам ще йти та йти до генія всесвітньовідомого Українця, щоб жити за його заповідями, бути справжніми, не лукавими в любові до свого народу й рідної землі.

Дерев'янка Юлія,
учениця 10-Б класу Златопільської гімназії
м. Новомиргорода Новомиргородської
районної ради Кіровоградської області

Згасла зірка

Тиша... Якась незвичайна вечорова тиша... Мовчить ліс, готуючись до сну, шумить синьоока Вись. Замовкли птахи, не наважуючись порушити цей спокій. Поступово затихає і село. Пустіють вулиці, які ще недавно заливалися веселими дитячими голосами і якими щойно поспішали заклопотані селяни. Вечорова сутінь огортає село.

Аж раптом десь далеко, наче грім з ясного неба, залунала пісня. Високий дівочий голос розповідав про вдовину долю:

Ой за гаєм зелененьким
Брала вдова льон дрібненький...

І вже не стало тієї тиші. Стукнула хвіртка одна, друга. Господині залишали недоварену вечерю, господарі - непорану худобу, і всі поспішали на вулицю, перемовляючись між собою:

– Та це ж наша Катерина додому корів жене,- раділи односельчани. А на очах блищали сльози гордості, що в Листопадовому такі таланти.

А дівчина, навіть не здогадуючись, що стала центром уваги, йшла і співала, вкладаючи в пісню всю душу. Не помітила, як і до своєї хати прийшла, як загнала корову, прив'язала теличку.

А вранці, поспішаючи з сапою на поле, вона зустрічала односельців, які із захопленням говорили їй:

- Катю, як же гарно ти вчора співала. У тебе ж справжній талант.

І не ховала Катерина очей, не відводила соромливо погляду, бо чула вона ці слова ще змалечку. Бувало, ще в дитячий садок приїжджав за нею дід Степан і казав:

- Відпустіть Катю. Жінки на полі просять, щоб привіз я її якраз на обідню перерву. Нехай розвеселить їх, вони ж так люблять, як дівчинка співає. Відпустіть.

І виховательки відпускали, бо не могли ж вони відмовити сапальницям. І дід брав її, садив у запашне сіно на возі і віз у поле, де саме збиралися обідати селяни. Радо зустрічали жінки дівчину, давали їй гостинці і просили:

- Поспівай нам, Катю.

І співала дівчина своїм глядачам ще й пританцьовувала. Жінки й про обід забували, усе слухали малу «артистку». Закінчувалася перерва, дід Степан обережно брав дівчинку на руки, садив біля себе і відвозив у дитсадок. Так і минало її заповнене піснями дитинство.

Підросла. Не відбувалося в селі жодного свята, жодного концерту без участі в ньому Катерини Совенко. Не проходили без неї районні та обласні конкурси, на яких вона завжди займала призові місця. Ось і цього разу стала Катерина переможцем надзвичайно складного конкурсу, на якому відбирали талановиту молодь для навчання у Києві.

На крилах щастя летіла дівчина додому, а в думках була вже там, у столиці, де її навчатимуть співати і грати на різних інструментах справжні майстри. Бачила себе то співачкою народного хору, то виконавцем сольних номерів.

От тільки, де взяти гроші і на дорогу, і на проживання в столиці. Побігла за порадою спочатку до голови колгоспу. Той заспокоїв:

- І гроші тобі, Катю, дамо, ти тільки їдь, пробивай собі дорогу. Хіба ж можна губити такий талант?

Підбадьорена теплим словом голови, кинулася до рідного дядька, щоб вивіз кіньми до Новомиргорода на станцію та посадив на поїзд. Не відмовив, погодився, сказав, що заїде.

Залишилося зібрати валізи, одержати в колгоспній касі зароблені гроші, попрощатися з рідними, друзями - та й у дорогу.

Не думала і не гадала Катерина, що на шляху до здійснення мрії стане рідна мати. Ще зразу помітила донька недобрый, сумний мамин погляд, і якесь болюче передчуття стиснуло серце.

- Не пуцу ! Не пуцу тебе нікуди!- почула і не впізнала мамин голос. А про себе подумала : «Та мине. Мама пересердиться і дозволить». І продовжувала мовчки збиратися в дорогу. Та мати стояла на своєму. Спочатку говорила спокійно, потім назривала сварка. Вона кричала, плакала, рвала на собі волосся і все повторювала: « Не пуцу!»

Розгубилася дівчина, злякалася, забилася в куточок на печі - та й собі плаче. Так і застав її дядько, який приїхав провжджати племінницю на вокзал. Мати була невблаганною...

Минули роки. Вийшла Катерина заміж, продовжувала добросовісно працювати в колгоспі дояркою, ростила й виховувала дітей. Та з піснею не розлучалася ніколи: співала сама для себе, співала колискові для дітей. Здавалося, загоїлися душевні рани, змирилася з тим, що її мрії не здійснилися. Та була одна подія в житті, яка знову роз'ятрила серце жінці, нагадала про минуле.

Завітала якось до матері Катерини Степанівни одна знайома з міста, була дуже збентежена і розповіла про те, як слухала по радіо передачу, у якій

звучали пісні у виконанні Катерини Совенко, колгоспниці з села Листопадове (мабуть, записані були ще в ті часи, коли вона співала на обласному конкурсі). Опустилася стомлена мати на стілець, притисла сухенькі натружені руки до грудей і заплакала. Повернулася Катерина ввечері з поля і не впізнала матері.

– Прости мене, Катю, занастила я твою долю і твою пісню. Може, ще не пізно. Може б, ти поїхала до того Києва вчитися. Я й дітей поняньчу, і за господарством пригляну.

– Ні, мамо, нікуди вже я не поїду. Надто пізно. Не корить себе. Я задоволена роботою, сім'єю, дітьми і не вважаю себе обділеною долею. Хай буде так, як сталося. Та все ж хочеться знати, чому Ви тоді мене не пустили, мамо?

І ненька розповіла, що завжди вважала артистів людьми легкої поведінки, і тому боялася, щоб про її доньку часом не пішла погана слава. Обняла Катерина Степанівна матір та так і просиділи вдвох до пізньої ночі, думаючи кожна про своє...

Спливли роки. Давно вже немає мами. Та й Катерина Степанівна на заслуженому відпочинку. І хоч дуже болять ноги, та не пропускає вона нагоди, щоб піти до сільського Будинку культури і послухати, як співають тепер її син та онучки. Гордістю переповнене серце літньої жінки, бо і її діти та внуки залюблені в пісню.

Часто, сидячи ввечері біля двору, Катерина Степанівна вдивляється в зоряне небо. Ось одна зірка замиготіла і раптом погасла. «Ось так, як ця яскрава далека зірка, згасла і моя заповітна мрія», – із сумом подумала жінка

Четвертак Дарина,
учениця 11- В класу Кіровоградського
обласного навчально-виховного комплексу
(гімназія-інтернат – школа мистецтв)

До глибин пам'яті...

I

Очі в очі...
Мудрість.
Бунт.
Дивно поєднуються в цій людині.
Йому було лише 47...
Не вділила доля більше.
Не змогла. Врятувати. Захистити.
Зберегти для України найгеніальнішого сина...
Невблаганна смерть забирає найкращих...
Служити Господу. Спостерігати з неба.
Що там нащадки?
Куди впало зерно слова і волі?
В чорну землю чи в душі правнуків?
Як виконуються заповіти?
Чи розправила Україна свої горді плечі
Чи й досі згорблено плаче над Дніпром?...

II

Гори, свічечко...
Дощ за вікном...
На столі – «Кобзар».
Люблю читати й
Порівнювати «сьогодні» і «вчора».
Захоплюватися сміливістю Тараса.
Він зумів. Не злякався.
Став один на один проти ненависті і гніту.
Захистив свою нещасну неньку-Україну.
Приголубив словом правди і ніжності.
Втішив, по-синівськи розрадив.
Що відчував, коли писав?
Що хотів передати нам, нащадкам своїм?
Чи розуміємо його слова?
Не можемо зрозуміти...
На жаль...
Дощ сльозами по шибці...

Воск – сльозами по свічці...
Гори, свічечко!
Тобі, Людино!

III

Титане! Прометею! Наш Тарасе!
Це Ти приніс благодатний вогонь надії нам, українцям!
Це Ти запалив у серці кожного світоч волі і сильного слова твого.
Ти дав нам уміння відділяти правду від брехні, як зерна від полови.
Ти закликав нас не коритися, не бути рабами у домі своєму!
Сміливо дивитися в очі кожному, хто протягає руки на «лани широкополі...» .
І сьогодні набатом звучать слова твої ...

СХАМЕНІТЬСЯ!
ВСТАВАЙТЕ!
КАЙДАНИ ПОРВІТЕ!
ОТЯМТЕСЯ!
І – БРАТАЙТЕСЯ!

IV

Рік 2014...
Двісті років по народженню...
Віншування... Шанування... Пам'ять ...
Кажуть, генії народжуються раз на два століття.
Кого Ти нам подаруєш, Україно, цього знаменного року?!
Ми хочемо порятунку!
Духовного лідера для народу.
Того, хто зможе повести за собою.
Посіяти Віру, Надію, Любов.
Месію для нації.
Такого, як Тарас. Бо він –Людина.
Бунтар.
Мислитель.
Геній.
Пророк, що словами рятує душі людські...
...Очі в очі...
Глибоко на дні болем сходить Тарасова душа...
Непідкупна і щира. Сувора і добра водночас.
Він знає відповіді на всі питання. Він бачить. Чекає... Ще не час.

* * *

Розбуди наші душі, Тарасе!
Пристиди нас, бо ми ж не раби!
Україна – замучена раса
Перехрестям страшної доби...

Все у нас ніби є, і багато,
Та в кишенях осіло чужих.
Знову спину гнемо ми на брата,
В різні боки нас розтягли.

То в Європу йдемо, то в Росію,
Прапорами розмахуєм в такт,
І панам знову жито ми сієм,
Другу мову сприймаєм як факт.

Бо свого й не було в нас ніколи...
Гідність, честь ми згубили свою.
По пекельному бродимо колу,
А хотілося б жити в раю...

І не душі ми маєм, а каси,
Де рахуємо, що і по чім...
Розбуди нам сумління, Тарасе!
Хай духовність увійде в наш дім!

«До глибин пам'яті»

Збірка робіт учасників Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості, присвяченого Шевченківським дням

Підписано до друку 24.12.2014 р.
Формат 60x84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура «Таймс».
Друк – принтер. Тираж 100 прим.
Зам. № 206

КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», вул. Велика Перспективна, 39/63,
Кіровоград, 25006

Віддруковано в лабораторії інформаційно-методичного забезпечення освітнього процесу КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», вул. Велика Перспективна, 39/63, Кіровоград, 25006